

■ Een van de kapers begeleidt onderhandelaars naar de gekaapte trein bij De Punt. foto Bert Verhooff/HH

‘Ik zou niet willen dat er voor onze vrijheid is gemoord’

George Flappen werd in 1977 gegijzeld bij De Punt. Hij wil nu ‘echte antwoorden’, het liefst van een waarheidscommissie.

door **Sandra Donker**

DEN HAAG - Hij lag voorin de trein op de grond, toen mariniers op 23 juni 1977 bij De Punt met grof geschut een einde maakten aan een twintig dagen durende treinkaping. Te midden van het tumult hoorde George Flappen een van hen nog op geen 10 meter afstand schreeuwen: „Hier zijn ze allemaal kapot!“

Het heeft Flappen, nu 65, altijd beziggehouden. Had de marinier de kapers daar ‘allemaal kapotgeschoten’ of waren ze al gedood door scherpshutters die van buitenaf het vuur hadden geopend? „Het voelt niet lekker als er gemoord is voor je vrijheid. Ik wil weten of dat zo is.“

Al jaren doen verhalen de ronde dat enkele van de negen Molukse treinkapers van dichtbij zijn geëxecuteerd door mariniers. Nee, zegt minister Ivo Opstelten (Justitie) nu op basis van een uitgebreid archiefonderzoek. „Het doel was niet om de kapers te doden, maar om mensen in de trein te bevrijden. De acties kunnen op geen enkele wijze als executies worden aangemerkt“, aldus de bewindsman gisteren tijdens de presentatie van het rapport.

Flappen is niet overtuigd. Hij had gehoopt op een diepgravender onderzoek waarin bijvoorbeeld ook getuigen zouden zijn gehoord. Nu mist hij het antwoord op cruciale vragen, zoals waarom de enige vrouwelijke gijzelnemer werd ge-

doed, terwijl zij al zwaargewond op de grond lag ‘en niet in staat was zich te verdedigen’. Uit het rapport blijkt dat zij ongewapend was.

Ook is hem nog steeds niet duidelijk waarom een 19-jarige passagiere werd gedood. Zij bevond zich met een andere reiziger in het tussencompartment toen de bevrijdingsactie begon. „Waarom wisten zij niet dat daar twee gegijzel-

den sliepen? Het hing er vol afluisterapparatuur.“ Familie van de andere gedode gegijzeld kreeg te horen dat hij door Moluks vuur was omgebracht. „Dat bleek niet waar. De kogel was afkomstig van een marinier. Maar waarom de regering daar destijds mee sjoemelde, staat niet in het rapport. ‘Dat weten we niet’, klinkt het dan.“

Wat Flappen betreft komt er een waarheidscommissie, of op z’n minst een parlementaire enquête „Ik zou graag willen dat mensen onder ede gehoord worden. Het moet nu voor eens en altijd duidelijk worden wat daar precies is gebeurd.“

Flappen was op weg naar een tentamen psychologie in Groningen

toen zijn leven op 23 juni een andere wending nam. Niet alleen liet de impact van de bijna drie weken durende gijzeling zijn sporen na. De inmiddels gepensioneerde ICT’er raakte in de trein aan de praat met de leider van de kapers, Max Papilaya en dat wekte zijn interesse in de ‘Molukse zaak’. „Het heeft mijn leven richting gegeven“, zegt hij. „Ik ben me gaan afvragen waarom jonge, intelligente mensen zo iets deden. Wij weten in Nederland weinig van hun problemen, de onderdrukking op Papoea en de Molukken. Daar zitten inwoners vijftien jaar vast, alleen omdat ze een vlag hijsen. Ik ben me gaan inzetten voor hun zaak.“

Kapers gedood zonder verzet

door **Sandra Donker**

DEN HAAG - Tijdens de beëindiging van de treinkaping bij De Punt in 1977 zijn minstens vier Molukse kapers doodgeschoten die zich niet hadden verzet tegen aanhouding. Dat bleek gisteren uit archiefonderzoek naar de gijzeling. Toenmalig minister van Justitie Dries van Agt verklaarde destijds dat er ‘geen schot is gelost’ op kapers die zich niet verzetten.

Uit het onderzoek blijkt dat een van hen gewond en ongewapend op de grond lag. Drie andere kapers hadden wapens in de buurt, maar: ‘er zijn geen aanwijzingen’ dat zij het vuur wilden openen. Van de leider Max Papilaya is volgens de onderzoekers niet na te gaan of hij zich ‘duidelijk waarneembaar’ had overgegeven. Het schot dat hem doodde, is ‘van dichtbij’ afgevuurd, aldus het rapport.

Nabestaanden zeggen dat kapers door de mariniers zijn ‘geëxecuteerd’. Maar volgens minister Ivo Opstelten (Justitie) was er geen sprake van. De mariniers en schutters hebben ‘binnen de grenzen van hun mandaat’ opgetreden: „Het toegepaste geweld was vooraf voorzien en aanvaard“, aldus de bewindsman. Ook was de besluitvorming ‘zorgvuldig en weloverwogen’. De negen kapers gijzelden 54 passagiers. Zij eisten dat de Nederlandse Staat de belofte zou nakomen dat er een Molukse staat zou komen.

■ Molukkers Anties Marianne en Augustinus Tuparia luisteren naar de presentatie van een archiefonderzoek naar de gebeurtenissen rond de beëindiging van de treinkaping bij De Punt op 11 juni 1977. foto Phil Nijhuis/HH

‘Terugkeerprenie voor asielzoeker zinloos’

INTERVIEW
MARIEKE VAN HOUTE

door **Cyril Rosman**

MAASTRICHT - Aan afgewezen asielzoekers cursussen en geld geven als steun bij hun terugkeer, heeft in de praktijk weinig positief effect. De Nederlandse overheid schetst een verkeerd beeld van dergelijke terugkeerprogramma’s om het beleid politiek te verkopen.

Dat is de conclusie van migratie-onderzoeker Marieke van Houte in haar proefschrift over terugkeermigratie. Ze promoveert daarop vandaag aan de Universiteit van Maastricht. Al jaren woedt een politieke discussie over het uitzetbeleid. Afgewezen asielzoekers worden gestimuleerd zelfstandig terug te keren. Daarbij krijgen ze tot duizenden euro’s financiële ondersteuning. Ook bieden veel particuliere organisaties cursussen aan (websites bouwen, businessplan schrijven) om de asielzoeker voor te bereiden op een nieuw bestaan in zijn land van herkomst. Van Houte spreekt de afgelopen jaren met tientallen van hen. Onder andere in Afghanistan, Sierra-Leone en Bosnië-Herzegovina.

Helpt die ondersteuning?

„Er is geen significant positief effect in de situatie van terugkeerders die wel of geen ondersteuning hebben gehad. De groep met

een terugkeerprenie draagt niet bij aan ontwikkeling en vredesopbouw in hun land. We hebben terugkeerders gesproken die ook na jaren nog steeds in de marge leefden en heel graag terug willen naar Nederland.“

Waarom besteden zij die premie?
„Soms gaat dat op aan de inspanning om in hun sociale netwerk terug te keren: het uitdelen van cadeaus, het geven van een feest. Dat sociale netwerk hebben ze nodig om zichzelf staande te houden in hun ‘nieuwe’ land.“

De bedoeling was vaak om een eigen bedrijfje te beginnen. Wat komt daarvan terecht?

„Niet iedereen is een zakenman. Uit onderzoeken blijkt dat dergelijke bedrijfjes na een jaar vaak niet meer operationeel zijn. Het gaat vaak om degenen die in Nederland jarenlang verplicht inactief waren, niet mochten werken

“Soms gaat het geld op aan cadeaus, dat is nodig om het sociale netwerk in stand te houden

van wie we nu opeens vragen een soort superoverlever te worden. Het is ook niet zonder risico. Als een teruggekeerde asielzoeker er achter komt dat de situatie anders is dan hem is voorgespiegeld, kan hij boos en teurgesteld worden en dat ondermijnt het doel van het beleid: terugkeren en een bijdrage leveren aan de wederopbouw.“

Beseffen de organisaties die terug-

■ Marieke van Houte

keerprojecten draaien dat?

„Die ngo’s hebben het beste voor met de uitgeprocedeerden, maar het is de vraag of de migrant-organisaties moeten voor hun subsidie ook doelen halen wat betreft het aantal terugkeerders. Ze claimen dat ze een bijdrage leveren aan duurzame terugkeer. Waarop de overheid dat weer als beeld kan gebruiken: de terugkeerder die bijdraagt aan de wederopbouw van zijn land.“

Dat beeld is vals?

„Beleidsmakers zijn pragmatisch. Het beeld helpt het beleid te verkopen. Zo kun je ook geld gebruiken uit het budget van ontwikkelingssamenwerking. Dat vind ik principieel verkeerd: het geld moet van het ministerie van Veiligheid en Justitie komen. Die terugkeerders dragen niet bij aan ontwikkeling. Ze gaan ook niet vrijwillig weg uit Nederland zoals

“Het voortraject in Nederland maakt vaak meer kapot dan ondersteuning kan goedmaken

Marieke van Houte

wordt geschetst: het doel van Nederland is dat ze teruggaan. De enige groep waarvan blijkt dat ze wel bijdragen aan de wederopbouw zijn de personen die hier een verblijfsvergunning kregen maar uit eigen beweging voor een terugkeer kiezen. Zij zijn hier al actief geweest en staan volop in het leven. Het voortraject in Nederland maakt vaak meer kapot dan ondersteuning kan goedmaken.“

VERTROKKEN

- In de eerste helft van 2014 zijn 1.160 ongewenste vreemdelingen zelfstandig uit Nederland vertrokken met hulp van de IOM (Internationale Organisatie voor Migratie). Dit gaat doorgaans samen met financiële hulp.
- In 64 procent van de gevallen ging het om uitgeprocedeerde asielzoekers. Anderen waren geen asielzoeker, maar illegaal in Nederland. Ook vertrokken er personen die wel een verblijfsvergunning hadden.
- Het werkelijke aantal vreemdelingen dat als ‘vertrokken’ in de boeken staat, ligt veel hoger. Ruim 1.200 van hen zijn gedwongen uitgezet. Enkele duizenden staan te boek als ‘vertrokken zonder toezicht’. Zij zijn mogelijk terug naar hun land van herkomst, maar kunnen ook nog illegaal in Nederland verblijven.

advertentie
5 x 190